

Katus on maja kriitiline osa, soovimatus selle eest elementaarset hoolt kanda näitab vastutustundetust.

Septembrist 2009 kuni maini 2011 Tallinna Tehnikaülikooli ehitusteaduskonnas läbi viidud uuringus „Eesti eluasemefondi puitkorterelamute ehitustehniline seisukord ning prognoositav eluiga” tõdetakse, et puitkorterelamute peamine katusekonstruktsioon on puitsarikatel kelp- või viilkatus.

Sõltuvalt hoone laiuselt oli kandekonstruktsioon lahendatud kas lihtsa sarikas-penn lahendusega või laiematel hoonetel toolvärk-konstruktsioonina.

Peamine probleem on veeleke

19. sajandi keskel oli peamiseks katusekatteks laud ja katusekivi, 19. sajandi lõpul hakkas domineerima katusepapp. Jõukamatele majadele hakati alates 19. sajandi lõpust tegema ka plekk-katuseid.

Uuritud hoonete katused olid kaetud põhiliselt valtsplekk-kattega, mille eluiga on õige hoolduse korral ~60 aastat. Eterniiti kasutati pealmise katuskattena katuse vahetamisel 20. sajandi teisel poolel. Sageli paigaldati eterniitplaadid otse vanale katuseplekile. Nüüdseks on mõlema materjali kasutusiga ületatud või ületamisel.

Katuste soojustus paiknes peamiselt pööningu vahelael, kuna algselt ei olnud planeeritud katusealust eluruumidena kasutusse võtta. Puust taladega laed all- ja pealpool eluruume pidid olema mustalagedega ja soojustpidava vahetäitega.

Katuste **põhilised tehnilised puudused** olid uurimuse põhjal katusekatte ebatihedusest tingitud **veelekked**. Põhilised lekked on **liidete ja neelukodade juures**.

Eterniitplaadid ja katusekivid muutuvad aja jooksul rabedaks ega ole vastupidavad mehaaniliste löökide suhtes. Puudelt kukuvad oksad, katusel käimine, lumekoormusest põhjustatud deformatsioon jms võivad eterniiti või katusekive purustada, kusjuures pragunenud eterniitplaatide **kahjustused ei pruugi olla märgatavad maapinnalt ega ka katusel eemalt ülevaatusel tehes**. Samas ei talu vana eterniitkate peal käimist,

et kahjustuste ulatust kindlaks teha.

Plekk-katuste puhul on katusekatte lagunemise peamine põhjus pleki **korrosioon**, mis esineb peamiselt katusepleki valtside juures ja kohtades, kuhu vesi pikemaks ajaks seisma koguneb.

Katusekatte lagunemise kõrval on teised peamised katuselekkede põhjused **läbiviigid**, eelkõige **antennikinnituste**, **korstnate**, **torustike ja katuseluukide juures**.

Tüüpilisimaks kivikatuse puuduseks on **lahtised katusekiivid**. Sellisel juhul jõuab vihmavesi katusel otse hoonesse. Samas on tegemist võrdlemisi lihtsalt lahendatava probleemiga. Kivikatuse on kõige pikaajalisem, kuid kõikidele majadele ei saa seda siiski soovitada. Takistuseks võib saada ebapiisav katusekalle. Kuna kivikatused on plekk- ja eterniitkatustest raskemad, peavad ka sarikate ja roovide mõõtmed, kandevõime ja jäikus nende puhul suuremad olema.

Paaris elamus oli läbijooksu tagajärgi püütud vähendada **veeanumate ja pööningu pörandale laotatud kilede abil**, kuid see **võib asja ainult halvemaks teha**. Veeanumad täituvad veega ja vesi valgub ikkagi pörandale või kilede vahele, kust selle väljakuivamine on takistatud või väga aeglane. Katusekatte lekete korral on katusekatte väljavahetamine möödapääsmatu. Probleemi võibki põhjustada väike lekkekoht, kust tilgub pidevalt natuke vett - see on piisav kahjustuste tekkeks kandekonstruktsioonides.

Lumi ja purikad on ohtlikud

Kuna korterelamute puhul on tegemist linnatänavate ääres asuvate hoonetega, siis on oluline, et hoone katusel oleksid lumetõkked. Uuritud korterelamutest olid **lumetõkked väga vähestel**. Tõkke eesmärk on takistada katusel oleva lume ühekorraga mahatulekut, mis ohustaks hoone ääres olevaid inimesi või vara.

Teine ohutusega otseselt seotud probleem on katuseräästasse tekkivad jääpurikad. **Jääpurikate** tekkimise peamine **põhjus** on katuse või pööningu vahelae **puudulik soojustakistus**. Kui soojustakistus on puudulik, tõuseb temperatuur katusel oleva lumekihi all kõrgemaks ja sulanud lumi valgub mööda katust räästa poole, kus vesi jäätub ja moodustuvad jääpurikad.

Jääpurikad kukuvad alla, kui purikas muutub piisavalt raskeks või kui soojemate ilmadega kaob purikal nake katusega. Viimastel aastatel on seoses sellega olnud mitu rasket õnnetust.

Kokkuvõtvalt on tüüpilised katustel esinenud puudused järgmised:

Katus vajab tähelepanu

Kirjutanud Anneli Sihvart
Reede, 04.Nov.2011 02:31

- katusel ja sademeveesüsteemis **kasvav taimeistik** takistab vihmavee äravoolu;
- kivi- ja eterniitkatustel kasvavad taimed ja/või sammal;
- **lahtised** või puuduvad katuse-/viilukivid või **lauad**;
- **puuduvad** või defektsed harja- ja **otsaplekid**;
- metalli **korrosioon**: 63% uuritud plekk-katustest vajab lähima 3 aasta jooksul värvimist;
- **pragunenud katusekate** (eterniitplaadid, katusekivid): tõenäoliselt põhjustatud liiga suurest koormusest, roovituse läbivajumisest ning lõtkudeta kinnitatud plaatide temperatuurideformatsioonist;
- **lagunenud räästad**.

Majaelanikud saaksid ise paljud puudused (näiteks sammaldumine, lahtised katusekivid) minimaalsete kuludega kõrvaldada.